

26.04.2021

Asia/2

§ 5

Innovaatorahaston vaikuttavuuden arvioinnin tulokset ja rahaston toiminnan kehittäminen

HEL 2021-003980 T 00 01 02

HEL 2020-007038, HEL 2020-008086, HEL 2017-009908

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päätti merkitä innovaatorahaston vaikuttavuuden arvioinnin tulokset tiedoksi.

Lisäksi elinkeinojaosto suositteli rahaston käytön periaatteiden sekä niihin liittyvien kriteereiden tarkentamisen valmistelua edelleen, korostaen erityisesti innovaatiolähtöisen elinkeinoperustan vahvistamista.

Lisäksi elinkeinojaosto suositteli rahaston ohjeiden, hallinnon ja vaikuttavuusindikaattoreiden kehittämistä edelleen.

Käsittely

Asian käsittelyn aikana kuultavana oli erityissuunnittelija Ida Björkbacka. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Ida Björkbacka, erityissuunnittelija, puhelin: 25281
ida.bjorkbacka(a)hel.fi
Ari Seppänen, erityissuunnittelija, puhelin: 32618
ari.seppanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Innovaatorahaston ulkoinen arviointi
- 2 Käytön periaatteet 25.9.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto on elinkeinojaoston kehotuksesta teettänyt rahaston vaikuttavuuden arvioinnin KPMG Oy Ab:llä ja 4Front Oy:llä. Arviointiraportissa todetaan, että innovaatorahasto on merkittävä rahoitusinstrumentti, jolla on vahvistettu Helsingin elinkeino- ja osaamisperustaa. Rahaston avulla on saavutettu erityisesti innovaatio-ekosysteemien rakentamiseen ja kehitykseen, innovaatiolähtöisen yrittäjyyden edistämiseen, innovaatio-, kokeilu- ja yhteistyöalustojen kehitykseen sekä osaamispääoman ja kyvykkyyksien kasvuun liittyviä tuloksia ja vaikutuksia. Arviointiraporttiin sisältyy kehittämissuhteita erityisesti rahaston käytön periaatteiden ja niihin liittyvien kriteereiden ja ohjeiden sekä rahaston vaikuttavuusindikaattoreiden ja hallinnon kehittämiseen. Rahaston toimintaa kehitetään ja tarkennetut käytön periaatteet esitetään kaupunginhallituksen elinkeinojaostolle tulevan valtuustokauden alussa. Arviointiraportti on liitteenä 1.

Esittelijän perustelut

Innovaatorahaston vaikuttavuuden arvioinnin lähtökohdat ja toteutus

Helsingin kaupunginhallituksen elinkeinojaosto kehotti 8.6.2020 päätöksellään § 22 kaupunginkanslian elinkeino-osastoa suorittamaan innovaatorahaston vaikuttavuuden arvioinnin. Lisäksi kaupungin sisäinen tarkastus on innovaatorahaston päätösvalmistelun ja päätöksenteon arvioinnin yhteydessä suosittanut, että rahaston käytön periaatteiden toimivuutta ja ajankohtaisuutta arvioidaan ja tarvittaessa päivitetään.

Arviointi toteutettiin palveluhankintana, jonka toteuttajiksi valikoituivat KPMG Oy Ab ja 4Front Oy. Hankinnan kohteena oli innovaatorahaston vaikuttavuuden arviointi sekä rahaston toimintaan liittyvien kehittämissuhteiden ja arviointityökalujen esittäminen. Toimeksiannon tavoitteena oli saada arvioitsijalta mahdollisimman objektiivinen kuva siitä, miten rahaston varoilla rahoitettujen hankkeiden kohdalla on saavutettu rahaston päämääriä.

Arvioinnin kohteena olivat erityisesti vuosina 2017-2020 rahoitetut hankkeet, jotka ovat joko päättyneet, tai olleet käynnissä riittävän pitkään tulosten, vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmasta. Arviointia varten tarkasteluun valittiin yhteensä 25 hanketta. Arviointiin kuului myös innovaatorahaston toimintaa ohjaaviin linjauksiin ja keskeisiin päätösasiakirjoihin sekä innovaatorahaston operatiivisen toiminnan materiaaleihin perehtyminen. Arvioinnin yhteydessä haastateltiin kaupunginkanslian elinkeino-osaston asiantuntijoita, innovaatorahaston ohjausryhmän jäseniä sekä elinkeinojaostoon kuuluvia luottamushenkilöitä. Haastatteluja toteutettiin yhteensä 15 kappaletta.

Vaikuttavuuden arvioinnin tulokset

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Y-tunnus	Tilinro
PL 10	Pohjoisesplanadi 11-13	+358 9 310 1641	0201256-6	F10680001200062637
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	Helsinki 17	Faksi		Alv.nro
kaupunginkanslia@hel.fi	http://www.hel.fi/kaupunginkanslia	+358 9 655 783		F102012566

Arviointiraportin keskeinen johtopäätös on, että innovaatorahasto on keskeinen elinkeino- ja innovaatiopoliittinen kehittämisinstrumentti. Sen käytön periaatteet ja sen avulla toteutetut hankkeet ovat linjassa kaupunkistrategian sekä elinkeinopolitiikan tavoitteiden kanssa ja ovat merkittävällä tavalla edistäneet niiden saavuttamista.

Rahaston käyttö on raportin mukaan kehittynyt viimeisten vuosien aikana ja päätösvastuun siirtäminen elinkeinojaostolle on ollut perusteltua. Toiminta on tehostunut ja sille on laadittu systemaattisempia toimintaprosesseja. Siirtyminen niin sanottuun jatkuvaan rahoitushakuun ja useampaan käsittelykertaan vuodessa on ollut hyvä toimintatapa, joka on antanut joustavuutta hakijoille ja tasoittanut hakemusten käsittelyyn liittyvää työmäärää. Hankkeiden arviointiprosessia on myös kehitetty laajentamalla innovaatorahaston ohjausryhmää niin, että kaupungin oikeuspalvelut ja kaikki toimialat ovat siinä edustettuina.

Raportin mukaan hankkeissa on, rahoituksen päämäärien mukaisesti, saavutettu erityisesti innovaatioekosysteemien rakentamiseen ja kehitykseen, innovaatio-, kokeilu ja yhteistyöalustojen kehitykseen sekä osaamispääoman ja kyvykkyyksien kasvuun liittyviä tuloksia ja vaikutuksia. Konkreettisimmat vaikutukset ovat hankkeilla, joissa on selkeitä temaattiset fokusalueet (esimerkiksi terveys tai älykaupunki) ja kohde-ryhmät. Suurin vaikuttavuuspotentiaali on hankkeissa, joissa kaupunki on tiiviisti mukana jo kehittämistoiminnan suunnittelun alkuvaiheessa, hanke on osa laajempaa elinkeino- ja innovaatiopoliittista kokonaisuutta sekä joissa toimijat kykenevät kanavoimaan sen edistämiseen laajasti myös muita resursseja.

Arviointiraportin johtopäätöksinä todetaan, että määritellyt rahoituksen käytön periaatteet ja niiden painotusten välinen suhde näyttävät osittain epäselvinä niin rahoituksen hakijoille kuin rahoittajillekin. Innovaatorahastolle ei myöskään ole asetettu selkeitä tulostavoitteita ja seurantaindikaattoreita, joiden perusteella sen kokonaistuloksellisuutta tai vaikuttavuutta voisi seurata.

Vaikuttavuuden arvioinnissa esitetyt kehittämissuhteet

Arvioinnin keskeisinä toimenpidesuosituksina ehdotetaan innovaatorahaston roolin selkeyttämistä ja rahoituksen periaatteiden täsmentämistä. Toimenpidesuosituksena ehdotetaan myös rahaston hallinnon henkilöresursoinnin lisäämistä sekä hakukriteerien ja arviointiprosessin selkeyttämistä. Lisäksi ehdotetaan, että innovaatorahaston tulisi edellyttää ulkoisten arviointien toteuttamista erityisesti pidempikestoisten ja rahoituskooltaan suurempien hankkeiden osalta, sekä edelleen systematisoida rahoitettujen hankkeiden synnyttämien tuotosten käsittelyprosesseja.

Innovaatorahaston kehittäminen

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto on yhdessä kaupunginkanslian ja toimialojen edustajista koostuvan innovaatorahaston ohjausryhmän kanssa analysoinut rahaston vaikuttavuusarvioinnin tuloksia ja niiden yhteydessä esitettyjä kehittämissuunnitelmia. Rahaston hyväksi todetut toiminnot kuten jatkuva haku, elinkeinojaoston päätösvalta ja painotus ekosysteemien, yhteistyöalustojen ja osaamispääoman ja kyvykkyyksien kehitykseen ja kasvuun kannattaa säilyttää. Muutoin rahaston käyttöä on tarkoitus kehittää niin, että se olisi entistä vaikuttavampaa.

Rahaston käytön periaatteet

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto määrittä 25.9.2017 § 6 Innovaatorahaston käytön periaatteet vuosille 2018-2021, jotka ovat liitteessä 2. Alustavassa innovaatorahaston kehittämisen suunnittelussa on todettu, että periaatteet ovat sisällöllisesti edelleen relevantteja ja innovaatorahasto on merkittävä väline Helsingille tärkeiden elinkeinopoliittisten ekosysteemikonaisuuksien synnyttämisessä ja kehittämisessä. Suunnittelussa on periaatteiden tarkentaminen niin, että rahasto on ensisijaisesti väline elinkeinoperustan ja elinkeinoperustaa tukevan osaamisoperustan luomiseen. Rahasto voi olla kaupungin palvelujen kehittämisen väline edellyttäen, että siitä rahoitettu hanke luo mahdollisuuksia elinkeinoperustan luomiselle yhdessä kaupunkiorganisaation ulkopuolisen ekosysteemin kanssa. Lisäksi rahaston käyttöä voisi entistä vahvemmin suunnata ekosysteemeissä olevaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, ja tästä syntyvään yrittäjyyteen ja kilpailukykyyn.

Rahaston käyttöä kehitetään niin, että hankehakemuksia käsitellään esimerkiksi kahdessa eri kategoriassa. Yhteen kategoriaan kuuluisivat kypsät strategiset hankkeet, joissa kaupunki on vahvasti mukana ja joiden toteuttajat ovat vakiintuneet ja uskottavat. Tällaisten isojen hankkeiden osalta tulisi varautua pitkäkestoisempaan, yli kolmen vuoden, rahoitukseen. Toiseen kategoriaan kuuluisivat ei niin kypsät hankkeet, jotka vaativat esiselvitystä, tai pienet kokeilut tai hankkeet, joiden toteuttajina ovat uudet toimijat.

Vaikuttavuuden lisääminen

Rahoitushakujen kohdistamista tietyn tyyppisiin tai teemaisiin hankkeisiin, esimerkiksi hakukriteerien avulla tai tilapäisillä kohdennetuilla teemahauilla, on yksi arvioinnin yhteydessä esitetyistä kehittämissuunnitelmista. Riskinä kuitenkin on, että liian tarkka rajaaminen rajoittaa hankkeiden innovaatiopotentiaalia ja siitä syystä on myös tärkeää mahdollistaa hankkeiden rahoittamista riittävän laajalaisesti.

Suurin vaikuttavuuspotentiaali on arviointiraportin mukaan hankkeissa, joissa kaupunki on tiiviisi mukana jo suunnitteluvaiheessa. Vaikuttavimmat hankkeet ovat ne, jotka ovat osa laajempaa innovaatio- ja elinkeinopoliittista kokonaisuutta ja joissa kaupunki ja muut toimijat kykenevät kanavoimaan toteuttamiseen ja vaikuttavuuteen laajasti muita resursseja ja esimerkiksi mahdollistamaan alustoja ja joissa hankkeen toimijoilla on kykyä skaalata, laajentaa tai jatkaa toimintaa hankkeen jälkeen. Hankkeet, jotka eivät ole integroituneet riittävästi kaupungin toimintaan jäävät usein vaikuttavuudeltaan pieniksi ja kuormittavat hankehallinnointia.

Tapoja vahvistaa kaupungin roolia hankkeiden valmistelussa ja toteutuksessa suunnitellaan. Innovaatorahaston haussa tulisi vahvistaa vaatimuksia kaupungin sitoutumistasosta hankkeisiin. Hankkeeseen sitoutuneen kaupungin edustajan tulisi nykyistä tarkemmin kuvata millä tavalla kaupunki kiinnittyy hankkeeseen, esimerkiksi rahallisesti tai työpanoksella. Hankehaun tulisi edellyttää kaupungin ja hakijan yhteissuunnittelua ja esimerkiksi sen, että kaupungin edustaja esittää hakemuksen innovaatorahaston ohjausryhmälle osana hakemuksen arviointiprosessia.

Vaikuttavuuden kannalta olisi tärkeä pystyä rajaamaan soveltumattomia hankkeita riittävän varhain. Tämä vaati entistä selkeämpiä hakukriteereitä ja ohjeita sekä hakijoille että kaupungin toimijoille.

Rahaston hallinto

Rahaston hallinnoinnin henkilöresursointia on lisätty vuoden 2021 alusta. Hallintoa hoitavat kaupunginkanslian elinkeino-osastolla kaksi valmistelijaa soveltuvien tehtäväpainotuksin. Lisäksi työhön on kytketty aiempaa laajemmin elinkeino-osaston ja toimialojen asiantuntijoita.

Lisäresursointi mahdollistaa aikaisempaa vahvemmin muun muassa hankkeiden seuranta, rahaston teknisten järjestelmien kehittämistä, hankkeiden ohjausta ja sparrausta sekä tulosten hyödyntämiseen ja leviättämiseen sekä viestintään liittyvää toimintaa.

Toimivalta

Hallintosäännön 8. luvun 2 §:n 6 kohdan mukaan kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää innovaatorahaston käytöstä.

Toimeenpano ja seuranta

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto valmistelee rahaston käytön periaatteiden tarkentamista ja niihin liittyvien kriteereiden ja ohjeiden sekä rahaston vaikuttavuusindikaattoreiden ja hallinnon kehittämistä yhdes-

26.04.2021

Asia/2

sä innovaatorahaston ohjausryhmän kanssa. Tarkennetut käytön periaatteet esitetään kaupunginhallituksen elinkeinojaostolle tulevan valtuustokauden alussa.

Asian esittelee kokouksessa erityissuunnittelija Ida Björkbacka.

Esittelijä

elinkeinojohtaja
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Ida Björkbacka, erityissuunnittelija, puhelin: 25281
ida.bjorkbacka(a)hel.fi
Ari Seppänen, erityissuunnittelija, puhelin: 32618
ari.seppanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Innovaatorahaston ulkoinen arviointi
- 2 Käytön periaatteet 25.9.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Innovaatorahaston ohjausryhmä